

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3275/2020
22.04.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Данијеле Николић, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Александар Оленик адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације и Републичког хидрометеоролошког завода, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1296/2019 од 05.12.2019. године, у седници већа одржаној 22.04.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1296/2019 од 05.12.2019. године.

УСВАЈА СЕ ревизија тужене, па се **УКИДАЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1296/2019 од 05.12.2019. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 6779/2018 од 15.11.2018. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 6779/18 од 15.11.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 396.900,00 динара са законском затезном каматом почев од 15.11.2018. године да коначне исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 64.460,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1296/2019 од 05.12.2019. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена је пресуда Првог основног суда у Београду П 6779/2018 од 15.11.2018. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, у даљем тексту: ЗПП), ревизија се изузетно може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије, Врховни касациони суд цени у већу од пет судија.

У конкретном случају предмет спора је захтев за накнаду материјалне штете на пољопривредним културама тужиоца, настале услед елементарне непогоде (града), па Врховни касациони суд налази да је, због бројности ове врсте спорова (штета од града) и противречних одлука у погледу спорног питања да ли је за штету одговорна држава или општина, да ли постоји њихова солидарна одговорност, као и у погледу степена одговорности државе за накнаду ове штете, потребно уједначити судску праксу, чиме су испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку), за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној, на основу чега је одлучено као у ставу првом изреке. (решења Рев-6141/2020 од 27.01.2021. и Рев-3101/2020 од 16.12.2020. и Рев-4844/2020 од 25.11.2020. и Рев 4363/2020 од 07.11.2020. године).

Испитујући побијану пресуду, применом члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, на територији Општине Ивањица 14.05.2015. године дошло је до елементарне непогоде - града и олујног ветра, која је нанела штету на засадима малина и купина тужиоца. Укупан износ штете коју је тужилац претрпео на засадима малина процењен је на износ од 360.000,00 динара, а тужиоцу је од наменских средстава на име помоћи Републике Србије у циљу ублажавања насталих последица од елементарних непогода исплаћено 2% од висине процењене штете, односно износ од 7.200,00 динара. На засадима купина штета је процењена на износ од 45.000,00 динара, док је тужиоцу од наменских средстава на име помоћи Републике Србије у циљу ублажавања насталих последица од елементарних непогода исплаћено 2% од висине процењене штете, исплаћен износ од 900,00 динара. Преостали износ, у висини од 396.900,00 динара, тужилац потражује тужбом у овој правној ствари.

Како је за систем одбране од града био задужен Сектор за ванредне ситуације МУП-а РС, али том приликом није издао наредбу за испаливање ракета, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и обавезали тужену да плати тужиоцу 396.900,00 динара, односно цео преостали износ до пуне накнаде утврђене штете настале од елементарне непогоде, налазећи да је тужена, применом члана 2. и 8. Закона о ванредним ситуацијама и члана 18. Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности, пасивно легитимисана и у обавези да му штету накнади.

По оцени Врховног касационог суда правилно је становиште нижестепених судова о пасивној легитимацији и одговорности тужене Републике Србије за насталу штету.

Одредбама Закона о министарствима ("Сл. гласник РС" бр.44/14), одређено је да су послови противградне заштите у надлежности Министарства унутрашњих послова и обављају се преко Сектора за ванредне ситуације. Иако сезона одбране од града у Републици Србији почиње 15. априла, а завршава се 15. октобра, орган тужене је 14.05.2015. године, у условима постојања градоносних облака и опасности од града, пропустио да стрелцима нареди да дејствују у циљу заштите материјалних добара становника Општине Ивањица, због чега одговара за штету која је тужиоцу овом приликом нанета. При том, појава градоносних облака се, у метеоролошком смислу, може предвидети и предузимањем одговарајућих мера штета у претежном делу спречити, због чега, супротно наводима ревизије, град не представља вишу силу да би тужена, у смислу члану 177. ЗОО, била ослобођена од одговорности.

Неосновано се ревизијом истиче да нису испуњени услови из Закона о ванредним ситуацијама, за постојање одговорности тужене.

Наиме, у смислу члана 8. став 1. тачка 3. Закона о ванредним ситуацијама ("Сл. гласник РС" бр.111/09, 92/11 и 93/12), град представља елементарну непогоду, а у складу са одредбом члана 4. став 1. тачка 1. закона, субјекти заштите су и државни органи. Одредбом члана 5. тачком а) закона утврђено је начело права на заштиту, којим је утврђено да свако има право на заштиту од несрећа и катастрофа проузрокованих елементарним непогодама, а тачком г) истог члана и начело превентивне заштите, по коме органи државне управе, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе и друга правна лица, приликом обезбеђења заштите од елементарних непогода и других несрећа, приоритетно спроводе превентивне мере заштите у складу са својим надлежностима. Надлежности ових органа утврђени су истим законом, па су одредбом члана 11. утврђене надлежности МУП-а РС, који, између осталог, координира рад са свим субјектима система заштите и спасавања по питањима организације, планирања, припреме и спровођења мера и активности превенције и смањења ризика, заштите и спасавања (тачка 5.), организује систем осматрања, обавештавања, раног упозоравања и узбуњивања на територији Републике Србије (тачка 6.) и припрема и спроводи безбедоносну заштиту (члан 11. тачка 8. закона).

Правилна примена наведених законских одредаба подразумева да Република Србија, преко надлежног сектора МУП-а, врши испоруку противградних ракета, обучава и финансира накнаду за рад стрелаца и даје дозволу за дејство противградних станица у случају ванредних ситуација и елементарних непогода (градоносни облаци), па у случају штете настале овим штетним догађајима, тужена Република Србија јесте одговорна и у обавези да исту накнади оштећенима, применом члана 35. Устава РС, члана 172. ЗОО и цитираним правилима и начелима Закона о ванредним ситуацијама.

Основано се ревизијом указује да је одредбама Закона о локалној самоуправи ("Сл. гласник РС" бр.122/07) одређено да општина организује заштиту од елементарних непогода, па би за проузроковану штету насталу дејством елементарних непогода могла одговорати и општина, али како се ради о штети за коју одговара више лица, то је у питању њихова солидарна одговорност, у смислу члана 206. ЗОО, у ком случају

оштећени има право избора од кога ће захтевати испуњење, односно у конкретном случају накнаду настале штете (члан 414. ЗОО), што је тужилац и учинио подношењем тужбе у овој правној ствари само против тужене Републике Србије. Сходно изнетом, указивање тужене о постојању одговорности општине, може бити од значаја само у евентуалној регресној парници између Републике Србије и општине, али не и у парници по тужби оштећеног против једног од солидарно одговорних штетника.

На основу изнетог, Врховни касациони суд налази да је правилно побијаном одлуком утврђено да тужена Република Србија јесте пасивно легитимисана и тиме у обавези да тужиоцу накнади штету насталу на пољопривредним културама, услед дејства елементарне непогоде, изазване градом и олујним ветром.

Међутим, одредбом члана 192. став 1. ЗОО, прописано је правило о подељеној одговорности, по коме оштећени који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду. То у конкретном случају значи да је и тужилац, као оштећени, био у обавези да предузме одређене мере ради спречавања или смањења штете коју могу да изазову градоносни облаци и град, с обзиром да је реално претпоставити да у току године може доћи до ове врсте непогоде и изазивања штете на пољопривредним културама. Уколико то (тужилац, као оштећени) није учинио, штетник одговара само у делу који тужилац (оштећени) својим радњама није могао спречити.

Како поред противградних ракета постоје и други, савременији и ефикаснији начини одбране од града, које може предузети и сам пољопривредни произвођач, правилна примена материјалног права захтева утврђење чињенице да ли постоји, у чему се састоји и колики је евентуални допринос тужиоца настанку штете, имајући у виду да је тужена обавезана да насталу штету тужиоцу накнади у целости (део за који није обештећен).

Поред наведеног нижестепени судови су приликом одлучивања о висини накнаде пропустили да цене чињеницу да противградна заштита, чак и да су предузете мере, не би била успешна у потпуности, јер по мишљењу стручних институција она обезбеђује успешност до 70% заштите.

Имајући у виду да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, није било услова за преиначење побијане одлуке, због чега је Врховни касациони суд, применом члана 416. став 2. ЗПП, укинуо у целини другостепену и првостепену пресуду и предмет вратио првостепеном суду на поновно одлучивање, односно одлучио као у ставу другом изреке.

У поновном поступку, првостепени суд ће употпунити чињенично стање имајући у виду примедбе из овог решења, а потом, правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић